

«Ψηφιακές Συλλογές και προβολή ψηφιακών τεκμηρίων: Εφαρμογή των ΤΠΕ σε ένα Πολιτιστικό Πρόγραμμα»

Αικ. Τζάμου¹, Μ. Γιανναράς²

¹ ΠΕ02, Φιλολόγος, Δρ. Ιστορίας της Τέχνης
ktz12665@gmail.com

² ΠΕ80, Οικονομολόγος, Master in Education
matthaios.giannaras@gmail.com

Περίληψη

Η εισήγησή μας αφορά στον τρόπο με τον οποίο οι ΤΠΕ συμβάλλουν στον σχεδιασμό, την οργάνωση και την πραγματοποίηση πολιτιστικών προγραμμάτων στο λύκειο. Θα παρουσιάσουμε την διαδικασία ολοκλήρωσης ενός προγράμματος που αναλάβαμε διαθεματικά, δύο συνάδελφοι διαφορετικών ειδικοτήτων (φιλόλογος και οικονομολόγος), στο πρότυπο Λύκειο Βαρβακείου Σχολής, την σχολική χρονιά 2016-2017. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα περιελάμβανε την συμμετοχή στον διασχολικό διαγωνισμό «Πόντος» τον οποίο διοργανώνουν κάθε χρόνο η Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Σερρών, το Τμήμα Εκπαιδευτικής Ραδιοτηλεόρασης του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, καθώς και το πρώην Υπουργείο Μακεδονίας-Θράκης (υπάγεται στο ΥΠΕΣ πλέον), υπό την αιγίδα της Ελληνικής Εθνικής Επιτροπής για την UNESCO. Η συμμετοχή μας βραβεύτηκε με το Α΄ Βραβείο στην κατηγορία «πολυμεσικές παρουσιάσεις – Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση».

Λέξεις κλειδιά: ηλεκτρονική μάθηση, συστήματα διαχείρισης μάθησης (ΣΔΜ) σύγχρονης και ασύγχρονης εκπαίδευσης, Edmodo, εργαλεία Web.2.0, ομαδοσυνεργατική διδασκαλία

1. Εισαγωγή

Η συμμετοχή μας στο πρόγραμμα στηρίχτηκε στην αξιοποίηση των ΤΠΕ, τόσο κατά το στάδιο της έρευνας και αναζήτησης ψηφιακών τεκμηρίων όσο και κατά το στάδιο της επικοινωνίας μεταξύ των διδασκόντων και των μαθητών οι οποίοι συμμετείχαν ομαδοσυνεργατικά. Θα εστιάσουμε στα εργαλεία Web.2.0 που χρησιμοποιήσαμε και θα εξηγήσουμε τον ρόλο τους στο πρόγραμμά μας.

Ωστόσο, ένα μεγάλο μέρος της εισήγησής μας θα αφιερωθεί στην παρουσίαση της ψηφιακής συλλογής “Travelogues” (<http://el.travelogues.gr/>) που υποστηρίζεται από το Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη. Η ομώνυμη ιστοσελίδα προβάλλει εμπειριστατωμένα και τεκμηριωμένα το σύνολο σχεδόν του εικονογραφικού υλικού που προέρχεται από περιηγητικές εκδόσεις οι οποίες φυλάσσονται τόσο στην Ιστορική Βιβλιοθήκη του Ιδρύματος Αικ. Λασκαρίδη, όσο και στην Γεννάδειο

Βιβλιοθήκη. Οι μαθητές που συμμετείχαν στον πρόγραμμα ασκήθηκαν στην ψηφιακή αναζήτηση και στην κριτική αξιοποίηση των τεκμηρίων που εντόπισαν στην συγκεκριμένη πλατφόρμα με σκοπό να «δούν» μέσα από το βλέμμα των περιηγητών του 18ου - 20ού αι. την γη του Πόντου, τα λιμάνια και την ενδοχώρα του.

Βασικός σκοπός του προγράμματος «Πόντος» έτσι όπως ορίστηκε από τους διοργανωτές ήταν, αφού γνωρίσουν οι μαθητές την ιστορία και τον πολιτισμό των Ποντίων, να δημιουργήσουν κάτι πάνω σε αυτό. «Προσπαθούμε να καλύψουμε μια σημαντική ανάγκη», τονίζει ο υπεύθυνος πολιτιστικών δραστηριοτήτων της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Σερρών και εμπνευστής του διασχολικού διαγωνισμού. «Στα σχολικά εγχειρίδια και στο ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου δεν υπάρχει καμία αναφορά στον ποντιακό ελληνισμό, στη συμβολή του, στη σημερινή πολιτιστική ταυτότητα, στην ιστορία των Ποντίων αλλά και στο πώς όλα αυτά τα βλέπουμε και σήμερα».

Οι μαθητές του προτύπου Λυκείου Βαρβακείου Σχολής, με βασικό εργαλείο τις ΤΠΕ, αφενός κάλυψαν το μεγάλο αυτό κενό των Αναλυτικών Προγραμμάτων τους, αντλώντας από το διαδίκτυο τεκμήρια για την Ιστορία του Πόντου και του ποντιακού Ελληνισμού και, αφετέρου, δημιούργησαν πολυμεσικές παρουσιάσεις για την προβολή και τον κριτικό σχολιασμό του υλικού που μελέτησαν. Αξιοποιώντας σύγχρονα εργαλεία παρουσιάσεων δημιούργησαν οι ίδιοι διδακτικό υλικό για τους συμμαθητές τους.

2. Η οργάνωση του Προγράμματος

2.1 Ομαδοσυνεργατική μέθοδος και εργαλεία Web 2.0

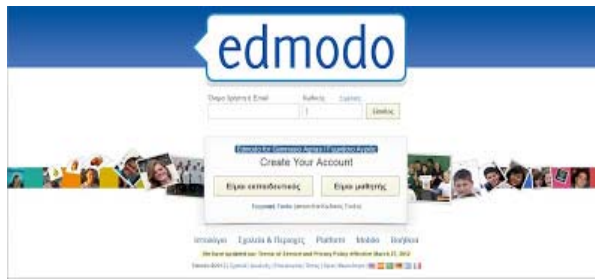
Δεδομένου ότι το πολιτιστικό πρόγραμμα στο οποίο αποφασίσαμε να συμμετάσχουμε ξεκίνησε στα μέσα της σχολικής χρονιάς με πρωτοβουλία ενός υπευθύνου σχολικών δραστηριοτήτων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, επιλέξαμε να το οργανώσουμε ως καινοτόμο δράση και συμμετοχή σε διασχολικό διαγωνισμό. Λόγω του περιορισμένου χρόνου δεν ήταν δυνατόν να ορίσουμε τακτικές συναντήσεις με τους μαθητές εκτός σχολικού ωραρίου, όπως γίνεται με τα πολιτιστικά προγράμματα και τους ομίλους. Συνεπώς, η λύση ήταν να χρησιμοποιήσουμε τις ΤΠΕ για ασύγχρονη επικοινωνία στα πρότυπα της τηλεκπαίδευσης μέσω εκπαιδευτικής πλατφόρμας. Ενημερώσαμε τους μαθητές και τους ζητήσαμε να δηλώσουν συμμετοχή μόνον εφόσον έχουν την δυνατότητα πρόσβασης σε Η/Υ και ίντερνετ εκτός σχολικού ωραρίου. Ενδιαφέρθηκαν μαθητές από όλες τις τάξεις του λυκείου, από διαφορετικά τμήματα. Το κίνητρο για τους περισσότερους ήταν ο διαγωνισμός με στόχο την βράβευση. Ορίσαμε μια πρώτη συνάντηση όπου τους εξηγήσαμε την γενική θεματική, τους όρους και τον τρόπο επικοινωνίας και δράσης.

Ζητήσαμε απ' όλους τους μαθητές να δημιουργήσουν ηλεκτρονικές διευθύνσεις στο google (www.gmail.com) και να μας τις κοινοποιήσουν. Τους εξηγήσαμε ότι άμεσα θα λάβουν οδηγίες και κωδικούς για την πρόσβαση στην εκπαιδευτική πλατφόρμα. Η ομάδα ξεκίνησε με 15 μαθητές αλλά στην πορεία εργάστηκαν οι 12 από αυτούς, σε τέσσερις ομάδες των τριών μαθητών η καθεμιά. Η διαμόρφωση των ομάδων έγινε χωρίς συγκεκριμένα κριτήρια, απλώς λήφθηκε υπ' όψιν η επιθυμία των μαθητών και προσπαθήσαμε να υπάρχουν κατά το δυνατόν μεικτές ομάδες ως προς το φύλο. Στα πρώτα στάδια διατηρήσαμε μια επικοινωνία με τους μαθητές μέσα στην σχολική τάξη, στο περιθώριο των μαθημάτων ή σε διαλείμματα. Στην πορεία όμως, και όσο οι μαθητές εξοικειώνονταν με την πλατφόρμα και τους κανόνες της σύγχρονης τηλεκπαίδευσης, όλη η επικοινωνία γινόταν διαδικτυακά.

Επιλέξαμε ως βασική πλατφόρμα το Edmodo (www.edmodo.com/?language=el) λόγω της ομοιότητάς της με το facebook (www.facebook.com) με το οποίο οι μαθητές είναι εξοικειωμένοι. Η διαφορά του Edmodo είναι ότι πρόκειται για μια πλατφόρμα κλειστή, τα μέλη επικοινωνούν σε ένα ασφαλές και ελεγχόμενο περιβάλλον. Μέσω του Edmodo κάναμε όλες τις ανακοινώσεις και δίνουμε τις οδηγίες στους μαθητές. Μέσω του Edmodo, επίσης, ορίσαμε τις υπο-ομάδες για τις ομαδοσυνεργατικές και αναθέσαμε στην κάθε υπο-ομάδα διαφορετικό υπο-θέμα και πεδίο έρευνας. Τα μέλη της κάθε υπο-ομάδας επικοινωνούσαν με τον τρόπο που επέλεγαν τα ίδια, με εργαλεία που εμείς, ως συντονιστές/διδάσκοντες, προτείναμε στο Edmodo.

2.2 Edmodo

Το Edmodo είναι μια web πλατφόρμα που παρέχει έναν ασφαλή και εύκολο τρόπο σύνδεσης και συνεργασίας μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών, διαμοιρασμό περιεχομένου, παράδοση και αξιολόγηση εργασιών, πρόσβαση σε ανακοινώσεις. Πρόκειται για ένα εργαλείο που έχει όλα τα χαρακτηριστικά ενός κοινωνικού δικτύου (παρόμοιο με το Facebook) αλλά ενδείκνυται ως μαθησιακό περιβάλλον, καθώς είναι κλειστό, ελεγχόμενο και ανταποκρίνεται στα χαρακτηριστικά του ασφαλούς διαδικτύου που είναι κατάλληλο για το σχολείο. Οι μαθητές μπορούν να επικοινωνούν μόνο με όλη την «τάξη» ή με τον εκπαιδευτικό. Η επικοινωνία μεταξύ των μαθητών δεν είναι δυνατή. Όλες οι αναρτήσεις είναι επώνυμες.

Εικόνα 1. Η πλατφόρμα Edmodo

Σε κάθε «τάξη» (εν προκειμένω στην 12μελή ομάδα του προγράμματος) ανατίθεται ένας μοναδικός κωδικός, τον οποίο ο εκπαιδευτικός γνωστοποιεί στους μαθητές του ώστε να έχουν πρόσβαση. Με αυτόν τον τρόπο, οι τάξεις που δημιουργούνται είναι αυτοδύναμες και προστατευμένες από δράσεις τρίτων προσώπων. (Μπεγιέτη-Κυριακοπούλου, 2016).

Η εγγραφή απαιτεί την δημιουργία λογαριασμού στο Edmodo και ο κάθε μαθητής λαμβάνει τον κωδικό του μαθήματος από τον καθηγητή του. Για τη χρήση και αξιοποίηση του Edmodo από τους εκπαιδευτικούς χρειάζεται μόνον η δωρεάν εγγραφή ως εκπαιδευτικός στην πλατφόρμα <https://www.edmodo.com/>. Ο καθηγητής μπορεί να αναζητήσει και άλλους εκπαιδευτικούς, να τους προσθέσει στις επαφές του, ώστε να μπορούν να επικοινωνούν και να ανταλλάσσουν εμπειρίες, γνώμες και να αλληλοϋποστηρίζονται (Ξυλά, 2014). Στην περίπτωση του δικού μας προγράμματος, οι δύο υπεύθυνοι καθηγητές συμμετείχαν στο Edmodo με τον ίδιο κωδικό.

Μέσω της πλατφόρμας είναι δυνατή η δημιουργία και η ανάπτυξη "ψηφιακών βιβλιοθηκών", οι αναρτήσεις με ανακοινώσεις ή προτεινόμενα θέματα για συζήτηση, οι ομάδες μελέτης εξ αποστάσεως και διαδικτυακά. Συνεπώς, η συγκεκριμένη πλατφόρμα αποτέλεσε για μας μια πραγματική εικονική τάξη, όπου όλοι οι μαθητές ήταν σε θέση να λαμβάνουν την πληροφορία, να θέτουν ερωτήσεις ή να κάνουν προτάσεις, να αναρτούν τις εργασίες τους, να δέχονται την διόρθωση και την ανατροφοδότηση από τον καθηγητή ή τον συμμαθητή τους, στον χρόνο που επέλεξαν οι ίδιοι, όταν ήταν διαθέσιμοι. Είναι σαφές ότι για τους μαθητές του λυκείου οι οποίοι έχουν ένα πολύ επιβαρυνόμενο πρόγραμμα, τόσο εντός, όσο και εκτός σχολείου, η πλατφόρμα Edmodo δίνει την ευκαιρία σε μαθητές που επιθυμούν να συμμετέχουν σε δράσεις και προγράμματα και να αναπτύξουν γνώσεις και δεξιότητες που δεν θα είχαν την δυνατότητα να αναπτύξουν χωρίς την συνδρομή της τεχνολογίας.

Πρακτικοί λόγοι επίσης συνηγορούν υπέρ της επιλογής αυτής της πλατφόρμας κοινωνικής δικτύωσης: η εφαρμογή είναι προσβάσιμη μέσω όλων των πλοηγών (browsers), όλων των έξυπνων κινητών τηλεφώνων (smartphones) και των tablets και

μάλιστα δωρεάν. Το περιβάλλον του έχει μεταφραστεί και στα ελληνικά για μεγαλύτερη ευκολία. (Λύχνου, 2017).

2.3 Άλλα εργαλεία: Google Docs, Padlet, Power-point, Prezi

Μέσω της πλατφόρμας Edmodo, κοινοποιήσαμε στους μαθητές οδηγίες για την ψηφιακή έρευνα που αφορούσε στην θεματική τους αλλά επίσης και οδηγίες για τον διαμοιρασμό, την αξιοποίηση και την παρουσίαση των ερευνητικών αποτελεσμάτων τους. Καθώς η συμμετοχή μας στον διασχολικό διαγωνισμό αφορούσε τις πολυμεσικές παρουσιάσεις, δόθηκε μεγάλη έμφαση όχι μόνον στο περιεχόμενο αλλά και στην μορφή. Έτσι, σε πρώτο στάδιο αξιοποιήθηκαν τα εργαλεία διαμοιρασμού πληροφοριών και συνεργατικής διαμόρφωσης κειμένων και σε δεύτερο στάδιο τα εργαλεία παρουσίασης.

Το Edmodo αποδείχθηκε εξαιρετική πλατφόρμα καθώς μας επέτρεψε όχι μόνον να δώσουμε οδηγίες σε κείμενο, αλλά να αναρτήσουμε και διάφορα video youtube (τα περισσότερα είναι στα Αγγλικά, αλλά τελευταία δημιουργούνται πολλά βίντεο οδηγιών και στα Ελληνικά) τα οποία εξηγούν βήμα-βήμα την εφαρμογή των παραπάνω εργαλείων με τρόπο εύληπτο για τους μαθητές (Ντούσης, 2016).

Πώς να δημιουργήσεις ένα googleDoc:

https://www.youtube.com/watch?v=s6V_h43-BIY

Πώς να δημιουργήσεις ένα padlet:

<https://www.youtube.com/watch?v=JQj8yJLZn8g>

<https://www.youtube.com/watch?v=jZb3LfkDZjw>

<https://www.youtube.com/watch?v=N17e42U3z0s>

Πώς να δημιουργήσεις ένα power-point:

<https://www.youtube.com/watch?v=XF34-Wu6qWU>

Πώς να δημιουργήσεις ένα prezi:

<https://www.youtube.com/watch?v=fubGt7wAiBU>

<https://prezi.com/product/>

https://prezi.com/business/workshop/?utm_content=2001&utm_medium=email&utm_campaign=16809073&utm_source=prezi

Οι υπο-ομάδες ήταν ελεύθερες να επιλέξουν τα εργαλεία επικοινωνίας και αξιοποίησης υλικού και τεκμηρίων. Όταν οι μαθητές είχαν απορίες, αναρτούσαν τις ερωτήσεις τους στο Edmodo και λάμβαναν απαντήσεις όχι μόνον από τον καθηγητή, αλλά και από τους συμμαθητές τους πολλές φορές. Η ανταπόκριση των μαθητών ως προς την αποδοχή των αρχών της τηλεκπαίδευσης μας εξέπληξε ευχάριστα, καθώς ήταν σε θέση να κατανοήσουν και να εφαρμόσουν τις τεχνικές που τους προτάθηκαν με τρόπο άμεσο και δημιουργικό. Ως προς αυτό, ηλικία και εκπαιδευτική βαθμίδα (πρότυπο λύκειο) αποδείχθηκαν επαρκείς και συχνά ισότιμες με το επίπεδο των σεμιναρικών επιμορφώσεων σε τηλεκπαιδεύσεις που απευθύνονται σε

συναδέλφους. Άλλωστε, και ο σχεδιασμός του εν λόγω εκπαιδευτικού υλικού προσφέρεται ικανοποιητικά για εφαρμογή στην λυκειακή βαθμίδα (Χαρπαντίδου, 2013 και Χαρπαντίδου, 2014).

2.4 Θεματικές και Ψηφιακή αναζήτηση τεκμηρίων

Μέσω της πλατφόρμας Edmodo δόθηκαν στους μαθητές η θεματολογία, ο σκοπός και οι γενικοί στόχοι του Πολιτιστικού Προγράμματος «Πόντος». Ακολούθησαν προτάσεις και συζήτηση σχετικά με την συμμετοχή της ομάδας μας στον διασχολικό διαγωνισμό. Αποφασίστηκε τελικά να γίνουν δύο αυτοτελείς παρουσιάσεις με διαφορετική θεματική:

α) «Η γη του Πόντου μέσα από τις σελίδες των περιηγητών»: αξιοποίηση των ψηφιακών τεκμηρίων περιηγητικών κειμένων του 18ου – 20ού αι. τα οποία αντλήθηκαν από την ιστοσελίδα “Travelogues”, με αναφορά στην περιοχή του Ευξείνου Πόντου.

β) «Δημήτρης Ψαθάς: ένας αγαπημένος Πόντιος»: παρουσίαση του καταξιωμένου συγγραφέα μέσα από το πρίσμα της ποντιακής του καταγωγής και της διαμόρφωσής του μέσα στο πολιτισμικό περιβάλλον της Τραπεζούντας πριν την Συνθήκη της Λωζάνης.

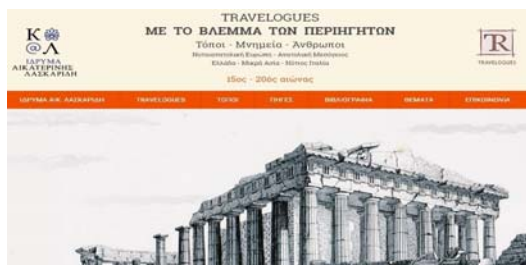
Οι παραπάνω επιμέρους θεματικές σχετίζονται με τα διδακτικά αντικείμενα που είχαμε αναλάβει και μπορούσαμε να τις αξιοποιήσουμε και στο μάθημα. Συγκεκριμένα:

- το μάθημα της Ιστορίας όλων των τάξεων του λυκείου (αρχαία, βυζαντινή και σύγχρονη), αλλά και η Ιστορία Προσανατολισμού στα κεφάλαια που σχετίζονται με το Προσφυγικό Ζήτημα και την Προσφορά των προσφύγων στην διαμόρφωση της νεοελληνικής πολιτισμικής ταυτότητας (Δημήτρης Ψαθάς),
- η Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία (ειδικά για τον Δημήτρη Ψαθά, η θεματική αφορά τόσο στην ύλη της Α΄ Λυκείου (θέατρο-χρονογράφημα), όσο και στην ύλη της Β΄ Λυκείου (Βιογραφικά Είδη)),
- το μάθημα της Πολιτικής Παιδείας Α΄ και Β΄ Λυκείου και ιδιαίτερα τα κεφάλαια: Η Ελληνική Ιθαγένεια, Απόκτηση και απώλεια Ελληνικής Ιθαγένειας, Ο ελληνισμός της διασποράς, Σεβασμός του «Άλλου» και ανεκτικότητα, Έλληνες ευεργέτες και μεγάλες προσωπικότητες του Ελληνισμού, κλπ.,
- το μάθημα της Ιστορίας Κοινωνικών Επιστημών και ιδιαίτερα τα κεφάλαια: Πολυπολιτισμικότητα–διαπολιτισμικές σχέσεις, Κοινωνική και Πολιτισμική Ανθρωπολογία (κουλτουραλισμός), κλπ.

Αρχικά όλοι οι μαθητές ξεκίνησαν να διερευνούν ψηφιακά και για τις δύο θεματικές. Στην συνέχεια δόθηκαν οδηγίες για να εστιάσει η κάθε υπο-ομάδα σε συγκεκριμένους τομείς. Για την έρευνα αξιοποιήθηκε αποκλειστικά το διαδίκτυο. Δόθηκαν ειδικές οδηγίες πάνω στην πλατφόρμα Edmodo για τις μηχανές αναζήτησης και για τις ιστοσελίδες όπου μπορούν να αναζητούν τεκμήρια και ψηφιοποιημένες συλλογές, ψηφιοποιημένα εγκυκλοπαιδικά λήμματα καθώς και οδηγίες για την αξιοποίηση της Wikipedia. Με λίγα λόγια, οι μαθητές εξοικειώθηκαν με τα εργαλεία αναζήτησης ψηφιακών πηγών στο πλαίσιο της κριτικής προσέγγισης των τεκμηρίων ενός ανθρωπιστικού μοντέλου μάθησης (Τζάμου, 2017). Καλλιεργήθηκε η αυτενέργεια, η αλληλοδιάδραση, η αλληλοδιδασκτική, η ανακαλυπτική μέθοδος, η αρχή του «μαθαίνω πώς να μαθαίνω» (Γιανναράς, 2017).

3. Η ψηφιακή συλλογή “Travelogues”

Η μία εκ των δύο θεματικών οδήγησε στην δημιουργία της πολυμεσικής παρουσίασης με τον τίτλο «Η Γη του Πόντου μέσα από τις σελίδες των Περιηγητών». Για την συγκεκριμένη παρουσίαση οι μαθητές αξιοποίησαν αποκλειστικά την ιστοσελίδα του Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη και τον ιστότοπο <http://el.travelogues.gr>. Στον συγκεκριμένο ιστότοπο προβάλλεται εμπειριστατωμένα το σύνολο του εικονογραφικού υλικού που προέρχεται από περιηγητικές εκδόσεις οι οποίες αφορούν τον ευρύτερο χώρο της Ανατολικής Μεσογείου, του Ευξείνου Πόντου και της Νοτιανατολικής Ευρώπης, από τον 15ο ως και τον 19ο αιώνα.

Εικόνα 2. Η ιστοσελίδα “Travelogues”, Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη

Περιλαμβάνονται δεκάδες χιλιάδες εικόνες που αναπαριστούν και περιγράφουν ποικίλα εικαστικά θέματα: μνημεία της αρχαιότητας, σύγχρονες εικόνες των πόλεων, ήθη και έθιμα των κατοίκων της κάθε εθνοτικής ομάδας, σκηνές καθημερινής ζωής κ.λπ. Το Travelogues εστιάζει στην εικόνα ως εργαλείο μνήμης για κάθε εποχή, ως μέσο επικοινωνίας και αποκάλυψης. Αξιοποιεί το πλούσιο και ποικιλόμορφο υλικό (χαρακτικά, σχέδια, φωτογραφίες) των περιηγητικών εκδόσεων ως πολύτιμη πηγή πληροφοριών για την ιστορία του χώρου και των λαών που κατοίκησαν τις περιοχές

αυτές της Μεσογείου και του Ευξείνου Πόντου. Το βλέμμα των περιηγητών (ευρωπαίων ως επί το πλείστον και μάλιστα προερχόμενων από την Ευρώπη του Διαφωτισμού και των επιστημονικών Ενώσεων του 19^{ου} αι.) αποκαλύπτει αυτό που υπήρχε ως πολιτισμικό αποτύπωμα πριν την εσκεμμένη αλλοίωση της ιστορικής μνήμης από εθνικιστικά ή διεθνιστικά καθεστώτα.

Σε ό,τι αφορά την δική μας συμμετοχή στο πολιτιστικό πρόγραμμα «Πόντος», οι μαθητές διερεύνησαν το βλέμμα των περιηγητών στις περιοχές όπου κάποτε δρούσε και συχνά άκμαζε ο λεγόμενος «ποντιακός ελληνισμός». Με κέντρο το λήμμα «Τραπεζούντα» οι μαθητές αναζήτησαν εικόνες που τεκμηριώνουν την ελληνική παρουσία στην ευρύτερη περιοχή και προσπάθησαν να κατανοήσουν την σημασία της παρουσίας αυτής μέσα από την έμφαση που δίνεται από τους ίδιους τους περιηγητές. Η χρήση του Travelogues για την άντληση ιστορικών πληροφοριών αποτελεί μια καινοτόμο μέθοδο διερεύνησης των ιστορικών τεκμηρίων και πηγών που αφενός κινητοποιεί το ενδιαφέρον των μαθητών επειδή τους αποδεσμεύει από το σχολικό εγχειρίδιο, αφετέρου τους εισάγει στην ουσία της ιστορικής μεθοδολογίας.

Ο ιστότοπος είναι σχεδιασμένος έτσι ώστε να λειτουργεί ταυτόχρονα ως εκπαιδευτικό και ερευνητικό εργαλείο. Το μενού επιλογών διερεύνησης προσεγγίζει το υλικό πολυπρισματικά δίνοντας την δυνατότητα πολλαπλών «εισόδων» στο κάθε τεκμήριο. Η κατηγοριοποίηση γίνεται με βάση την γεωγραφία (τόποι), την αρχαιολογία και τέχνη, το οικιστικό και το φυσικό περιβάλλον, την ανθρωπολογία, την θρησκεία, την οικονομική δραστηριότητα, κλπ. Δίνεται μια εμπειριστατωμένη βιβλιογραφία, μια ολοκληρωμένη παρουσίαση των συγγραφέων/περιηγητών, διαδραστικοί χάρτες με δυνατότητα μεγέθυνσης που επιτρέπουν την πρόσβαση στην πληροφορία ενώ ταυτόχρονα αναδεικνύουν την γεωπολιτική διάσταση των ιστορικών τεκμηρίων. Η επαφή των μαθητών με το συγκεκριμένο εργαλείο διεύρυνε την ιστορική τους αντίληψη και όξυνε την κριτική τους ικανότητα όσον αφορά τον συσχετισμό των τεκμηρίων (Τζάμου, 2017).

4. Επίλογος - Συμπεράσματα

Το γεγονός ότι όλα τα παραπάνω αφορούν ένα πολιτιστικό πρόγραμμα στο οποίο οι μαθητές επέλεξαν οικειοθελώς να συμμετάσχουν δεν μειώνει την σημασία των ψηφιακών εργαλείων μάθησης, διάχυσης της πληροφορίας και επικοινωνίας. Είναι γεγονός ότι η λυκειακή βαθμίδα ενέχει περιορισμούς ως προς την εφαρμογή καινοτόμων πρακτικών, καθώς η ελληνική εκπαίδευση εξακολουθεί να είναι εστιασμένη στις πανελλήνιες εξετάσεις και σε μια χρησιμοθηρική προσέγγιση του σχολείου ως προθάλαμο της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το γεγονός ότι τα όσα καταθέτουμε εδώ αφορούν τους μαθητές ενός προτύπου σχολείου της πρωτεύουσας με στοχοπροσήλωση στην αριστεία (και κατ' επέκταση στον ανταγωνισμό) και πάλι

δεν μειώνει την σημασία της συμμετοχής στον διασχολικό διαγωνισμό με στόχο την βράβευση (η οποία και επετεύχθη). Οι μαθητές χρειάζονται κίνητρα, ούτως ή άλλως. Κυρίως, όμως, χρειάζονται κίνητρα για να αναπτύξουν και να καλλιεργήσουν κρίσιμες δεξιότητες, οι οποίες κρίνονται απαραίτητες προκειμένου οι σημερινοί μαθητές να μπορέσουν να ανταποκριθούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στις ανάγκες και τις προκλήσεις της νέας κοινωνικής και οικονομικής πραγματικότητας (Newby, 2009).

Πέρα από την ανάπτυξη δεξιοτήτων για την αναζήτηση πληροφοριών, πέρα από την κριτική επεξεργασία και την συνθετική παρουσίαση των δεδομένων που συλλέγονται, η συνεργατική μάθηση και η ανάπτυξη πρωτοβουλιών στο πλαίσιο της ομάδας αποτελούν μερικά από τα παράπλευρα οφέλη της παιδαγωγικής διάστασης των ΤΠΕ στην συγκεκριμένη περίπτωση (Λύχνου, 2017). Ο ενθουσιασμός που επιδεικνύουν οι μαθητές κάθε φορά που τους δίνεται η δυνατότητα να μετακινηθούν από το σχολείο της τυποποίησης σε περιβάλλον που ενθαρρύνει την πρωτοτυπία, την ενεργητική γνώση, την φαντασία είναι το αδιάσειστο επιχείρημα για τον επαναπροσδιορισμό της εκπαιδευτικής διαδικασίας μέσα από τις δυνατότητες που παρέχουν οι νέες τεχνολογίες (Siemens, 2004 και Resnick, 1987). Άλλωστε, στον σύγχρονο κόσμο σκοπός δεν είναι πλέον μόνον η κατάκτηση της γνώσης αλλά η διαχείρισή της. Με αυτά τα δεδομένα, εκπαιδευτικοί και μαθητές πρέπει να αναθεωρήσουν τις αντιλήψεις τους σχετικά με τη διδασκαλία και τη μάθηση εστιάζοντας στο να μάθουμε τους μαθητές «πώς να μαθαίνουν» (Laurillard, 2002). Όμως, για όλα τα παραπάνω, παρά τις μεμονωμένες πρωτοβουλίες των διδασκόντων στο περιθώριο των Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών και στο περιθώριο των εξεταστικών συμπληγάδων, τον λόγο θα πρέπει να έχει η όποια ηγεσία ασκεί εκπαιδευτικές πολιτικές. Ευχόμαστε να μην χαθεί και άλλος πολύτιμος χρόνος.

Αναφορές

Laurillard D.(2002). Rethinking University Teaching: A Conversational Framework for the Effective Use of Learning Technologies, 2nded. London: RoutledgeFalmer.

Newby J. T., Stepich A. D., Lehman, D. J. & Russel D. J. (επιμ. Ντρενογιάννη, Ε.) (2009). Εκπαιδευτική Τεχνολογία για Διδασκαλία και Μάθηση. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Επίκεντρο.

Newby J. T., Stepich A. D., Lehman, D. J. & Russel D. J. (επιμ. Ντρενογιάννη, Ε.) (2009). Εκπαιδευτική Τεχνολογία για Διδασκαλία και Μάθηση. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Επίκεντρο.

Resnick, L.B. 1987. Learning in School and out. American Educational Research Association. Ανακτήθηκε 19/7/2018 από http://www.jstor.org/stable/1175725?seq=1#fndtnpage_scan_tab_contents

Resnick, L.B. 1987. Learning in School and out. American Educational Research Association. Ανακτήθηκε 19/7/2018 από http://www.jstor.org/stable/1175725?seq=1#fndtnpage_scan_tab_contents

Siemens G. (2004). Connectivism: A learning theory for the digital age. Ανακτήθηκε 19/7/2018 από <http://www.elearnspace.org/Articles/connectivism.htm>

Siemens G. (2004). Connectivism: A learning theory for the digital age. Ανακτήθηκε 19/7/2018 από <http://www.elearnspace.org/Articles/connectivism.htm>

Γιανναράς Μ. (2017). «Χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στη διδασκαλία των Αρχών Οικονομικής Θεωρίας: Εφαρμογές στη διδασκαλία του υποκεφαλαίου "Μεταβολές της τιμής και της ποσότητας ισορροπίας". 9th Conference on Informatics in Education, CIE2017, Αθήνα 283-292.

Λύχνου Ε. (2017). Η χρήση του edmodo στη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών στην Α΄ Λυκείου. Open Education - The Journal for Open and Distance Education and Educational Technology Special Edition two "school distance education" Volume 13, Number 1, 2017 Section one, Αθήνα 76-87.

Μπεγιέτη-Κυριακοπούλου Α., Τσεφαλά Ε. (2016). Ο ρόλος των σύγχρονων τεχνικών διδασκαλίας στην μαθησιακή διαδικασία. 8th Conference on Informatics in Education, CIE2016, Αθήνα 532-543.

Ντούσης Η.(2016). Η αξιοποίηση του εκπαιδευτικού εργαλείου edmodo εξοικείωση με τη μελλοντική ψηφιακή τάξη, Σύντομος οδηγός με τις βασικές λειτουργίες της πλατφόρμας. Ανακτήθηκε 19/7/2018 από http://www.irantousis.gr/05_edmodo.pdf Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.(2011). ΦΕΚ 1562/2011 Αριθμ.70001/Γ2 . Αθήνα

Ξυλά, Ε. (2014). Η χρήση του Edmodo στο μάθημα της γλώσσας της Α΄ Γυμνασίου μια περίπτωση διαδικτυακής ψηφιακής τάξης, Πρακτικά 3ο Πανελλήνιο Εκπαιδευτικό Συνέδριο Ημαθίας, «Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Επικοινωνιών στη διδακτική πράξη»,4-5-6 Απριλίου 2104 (σελ. 153-161)

Τζάμου, Κ. (2017). Το μάθημα της Ιστορίας στο λύκειο, η Ανθρωπιστική Θεωρία μάθησης και οι ΤΠΕ. 9th Conference on Informatics in Education, CIE2017, Αθήνα 234-249.

Χαρπαντίδου Ζ. (2013). Οδηγίες για τη Χρήση του Google Drive. ΚΕΠΛΗΝΕΤ Δράμας . Ανακτήθηκε 19/7/2018 από <http://dide.dra.sch.gr/plinet/index.php/2014-04-30-08-20-17> http://dide.dra.sch.gr/plinet/images/yliko/Odigies_Google_Drive.pdf

Χαρπαντίδου Ζ. (2014), Οδηγίες για τη Χρήση του Εκπαιδευτικού Κοινωνικού δικτύου. ΚΕΠΛΗΝΕΤ Δράμας . Ανακτήθηκε 19/7/2018 από <http://dide.dra.sch.gr/plinet/index.php/2014-04-30-08-20-17> http://dide.dra.sch.gr/plinet/images/yliko/Odigies_Edmodo.pdf

Abstract

With the present article we try to present in a general way the use of the Edmodo platform and the use of a cultural and historical website for the purposes of a cultural program (which also contained an interschool contest in Greece). The use of these online networking applications, is considered to be a part of the new age educational experience.

Keywords: e-learning, interactive online courses, Edmodo, authoring tools, constructive learning, group cooperation teaching, Web.2.0 tools